

Bílý kruh bezpečí – práce s oběťmi v praxi

Pavčina Komedová, Karel Maňaska
Bílý kruh bezpečí

Úvod

Bílý kruh bezpečí (BKB) je v laickém i odborném povědomí dlouhodobě zapsán jako organizace poskytující pomoc obětem trestných činů a domácího násilí v České republice. Nepřetržitě tak činí již od roku 1991 a letos slaví 35 let své existence.

Následující text se zaměřuje na popis klíčových milníků dosavadní historie BKB. Pozornost je věnována rovněž cílovým skupinám a hlavním formám poskytované pomoci, a to mj. prostřednictvím aktuální kazuistiky jako příkladu kontaktu s klientem. Přiblížen je pak i širší přínos organizace, jehož dopady se promítají do celospolečenské praxe pomoci obětem trestných činů a domácího násilí.

Vývoj organizace a rozšiřování služeb

Jak bylo zmíněno v úvodu, kořeny BKB sahají do roku 1991, kdy byla otevřena první poradna pro oběti trestných činů v Praze. Postupně docházelo ke zprovoznování poraden pod hlavičkou BKB v dalších městech – konkrétně v Olomouci (1994), Brně (1996), Ostravě (1997), Plzni (1998), Pardubicích (1999), Liberci (2008), Českých Budějovicích (2009) a Jihlavě (2011). V roce 2003 zahájilo v Ostravě činnost DONA centrum (později Intervenční centrum), čímž byla posílena specializovaná intervence pro oběti domácího násilí.

Důležitým mezníkem bylo rovněž zavedení nepřetržité telefonické DONA linky pro oběti domácího násilí. Provoz byl zahájen 11. září 2001. Od ledna 2015 je možné využít také bezplatnou nonstop Linku pomoci obětem na evropském standardizovaném čísle 116 006. Linka vznikla jako výsledek úsilí o harmonizaci služeb pro osoby zasažené trestnými činy a domácím násilím v členských státech

Evropské unie. Obsluha linky poskytuje okamžitou podporu, informace i praktické rady tak, aby platily stejné standardy v každé členské zemi.

Projekt Linky pomoci obětem se mj. aktivně věnuje organizace Victim Support Europe, zastřešující síť organizací poskytujících podporu obětem v Evropě, jejímž je BKB členem a partnerem již od roku 1996.

Úplný přehled vývoje organizace by přesahoval rámec tohoto textu. Klíčovým trendem však zůstává systematický posun od centralizované a časově omezené pomoci k nadregionální síti služeb s nepřetržitou dostupností a dlouhodobou koordinací podpory. Aktuální přehled služeb je zobrazený na obrázku níže.

Osvětová a publikační činnost

Neodmyslitelnou součástí činnosti BKB jsou osvětové kampaně a publikační činnost, jejímž cílem je promlouvat k laické i odborné veřejnosti o problematice obětí trestných činů. Díky osvětovým kampaním se daří upozorňovat na řadu palčivých, přesto často přehlížených témat a posilovat povědomí o postavení obětí trestných činů ve společnosti. Mezi významné aktivity patřilo uspořádání konference „Vliv násilí v médiích na děti a mládež“ (1994), spolupořadatelství celostátní konference k problematice obětí trestných činů v ČR (1998) či informační kampaň zaměřená na domácí násilí (2001).

Organizace také pořádala konferenci Evropského fóra služeb obětem v Praze (2002) a realizovala rozsáhlý projekt „Hráz“ cílený na oběti domácího násilí (2005–2007). Další kampaně se věnovaly institutu vykázaní (2007), obětem latentní kriminality (2009) a podpoře bezplatné Linky pomoci obětem pod heslem „Hledat pomoc je projevem síly oběti“ (2015). K veřejné osvětě přispěla rovněž kampaň „Práva obětí obětem“ (2020), která srozumitelně představila klíčové nároky lidí zasažených trestným činem na praktických příkladech.

Činnost organizace doprovází rozsáhlá publikační aktivita. Ta zahrnuje zejména prakticky zaměřené brožury, letáky a edukační materiály určené obětem trestných činů i jejich blízkým a dále odbornější texty věnované vybraným aspektům viktimologie. Významnou roli v této oblasti sehrával také dlouholetý čtvrtletní Zpravodaj BKB, distribuovaný do knihoven, médií i odborné veřejnosti, vycházející do roku 2023.

Legislativní působení a spolupráce se státními institucemi

Zásadní roli BKB sehrál také v oblasti legislativní praxe. Na základě dlouhodobých zkušeností z přímé práce s oběťmi se organizace podílela na vzniku zákona o peněžité pomoci obětem z roku 1997. Významně se zapojila rovněž do vzniku systému intervenčních center, a to jak při přípravě koncepce sítě těchto pracovišť, tak přímým provozováním jednoho z prvních intervenčních center. Jednalo se o již zmíněné

DONA centrum, které sloužilo jako pilotní pracoviště zaměřené na pomoc osobám ohroženým domácím násilím.

V roce 2010 byla mezi BKB a Policií ČR uzavřena Dohoda o spolupráci při pomoci zvláště zranitelným obětem a pozůstalým, jejíž znění bylo rozšířeno v roce 2013. Na tuto spolupráci navázala účast BKB na přípravě zákona o obětech trestných činů, přijatého v roce 2013. Konkrétně se organizace podílela např. na prosazení definice zvláště zranitelné oběti.

Cílové skupiny a dostupné formy pomoci

BKB své služby nenabízí pouze samotným obětem trestných činů. Pomoc je určena také svědkům, pozůstalým i tzv. záchráncům – tedy osobám z okolí obětí, které se jim snaží poskytnout podporu (včetně rodinných příslušníků, přátel, sousedů i pomáhajících profesionálů). Veškerá pomoc je poskytována bezplatně a s důrazem na diskrétnost.

Mezi hlavní formy pomoci, které organizace poskytuje, patří:

- Nepřetržitá telefonická pomoc prostřednictvím Linky 116 006, celostátní služby dostupné 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, poskytující bezplatnou a anonymní telefonickou krizovou intervenci, okamžité informace, praktické rady a základní psychologickou i právní podporu volajícím ze všech regionů ČR.
- Telefonická krizová pomoc a odborné poradenství z centrály BKB i dalších kontaktních linek.
- Osobní konzultace v poradnách BKB po celé republice, kde jsou klientům při každém setkání k dispozici současně odborník na psychosociální pomoc a právník. V poradnách lze získat právní informace, sociální poradenství, psychologickou podporu i praktické rady přizpůsobené individuální situaci klienta. Podmínkou poskytnutí služby není podání trestního oznámení – přijít může každý, kdo se cítí být obětí trestného činu, jeho svědkem nebo osobou z blízkého okolí oběti a chce jí poskytnout podporu.

- Podpora prostřednictvím klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvláště zranitelné oběti trestných činů a pozůstalé, kteří poskytují dlouhodobější pomoc, koordinaci služeb a doprovod např. k soudu či na policii.
- Bezplatná podpůrná terapie poskytovaná v indikovaných případech zejména zvláště zranitelným obětem a zaměřená na stabilizaci, zvládnání psychické zátěže a překlenutí nejnáročnějšího období.
- Účelová peněžité pomoc, kterou může BKB ve specifických situacích poskytnout k překlenutí akutní krizové ekonomické situace, např. na zajištění dočasného ubytování či základních životních potřeb a opatření souvisejících s bezpečím klienta.
- Intervenční centrum v Ostravě, specializované pracoviště pro oběti domácího násilí, nabízející kombinaci krizové intervence a odborné pomoci osobám ohroženým nebo postiženým násilím v rodině.

Tyto služby jsou doplněny o edukační a preventivní aktivity, které pomáhají lidem lépe se orientovat v právním systému, možnostech ochrany a dostupných návazných službách.

Linka 116 006 jako vstupní brána do systému pomoci

Pro mnoho lidí představuje první kontakt s organizací Linka pomoci obětem 116 006, kde se mohou zorientovat ve své situaci, probrat ji s odborníkem a získat informace o dostupných službách, včetně možnosti osobní konzultace v některé z poraden BKB. Jen v roce 2025 bylo evidováno téměř 7 000 kontaktů, což představuje v průměru více než 20 hovorů denně.

Pro představu, struktura trestných činů, s nimiž se pracovníci Linky setkávali v posledním kvartálu roku 2025, ukazuje na výraznou dominanci násilné a vztahové kriminality. Největší podíl představovala témata znásilnění a sexuálních útoků (26 %), která spolu s trestným činem týrání osoby žijící ve společném obydlí (20 %) tvořila bezmála polovinu všech případů. Významně zastoupeny byly rovněž podvody (16 %), což odráží rostoucí trend majetkové kriminality, zejména v online prostředí, a skutečnost, že i oběti bezkontaktních trestných činů vyhledávají odbornou pomoc.

Kazuistika z praxe

Typický kontakt se službami BKB lze ilustrovat následujícím příkladem z praxe. Na Linku 116 006 zavolala šestadvacetiletá žena, která se v úvodu hovoru omlouvala pro případ, že by její vyprávění nedávalo smysl – pocit obtížné sdělitelnosti příběhu je u obětí častým jevem. Je pět let vdaná a po celou dobu manželství čelila závažným formám psychického, a především fyzického násilí. Byla dlouhodobě držena v sociální izolaci a nesměla se stýkat s rodinou ani přáteli. Manžel své afekty doprovázel fyzickými útoky, opakovaně na ni vytáhl nůž a vyhrožoval jí zabitím. V době kontaktu s Linkou byla klientka v důsledku posledního napadení hospitalizována; kontakt na organizaci jí poskytl zdravotnický personál. Uváděla potřebu právního i psychologického poradenství a zdůrazňovala, že je pro ni důležité o situaci mluvit. V omezeném kontaktu byla pouze se svou matkou, které manžel rovněž vyhrožoval.

Konzultanti Linky poskytují volajícím psychologickou podporu v kombinaci s praktickými radami, právními informacemi a sociálním poradenstvím. BKB je zároveň připraven reagovat i na situace, kdy klient nemůže osobně dorazit, např. ze zdravotních důvodů či z obavy o svou bezpečnost.

I v tomto případě konzultantka Linky nabídla předání kontaktu klíčové sociální pracovníci, která se s klientkou následně telefonicky spojila a hned následující den ji osobně navštívila na nemocničním oddělení. Výsledkem byla koordinace další pomoci, včetně podpůrné terapie, a nabídka účelové finanční podpory, jež klientce umožnila zajistit si dočasné ubytování po ukončení hospitalizace. Včasná reakce, flexibilita služeb a návaznost jednotlivých forem podpory umožnily klientce překlenout akutní krizovou situaci a vytvořit základní podmínky pro další stabilizaci a zajištění bezpečí.

Závěr

Tak jako každá jiná, i práce s oběťmi má své zvláštnosti a specifika. Jedním z nich je, že ne vždy máme příležitost sledovat celou cestu našich klientů k vyrovnání se s prožitou zkušeností a návratu do běžného života. Někdy jim tak můžeme být oporou

delší dobu, jindy se naše cesty setkají jen na určitém úseku té jejich. Víme ale, že i zdánlivě dílčí intervence může sehrát zásadní roli a pomoci přehodit výhybku na životní cestě člověka zasaženého trestným činem.

Pomoc obětem přitom nekončí u jednotlivce – je nedílnou součástí prevence násilí a uzdravování celé společnosti. Bez podpory těch, kteří byli zraněni trestným činem, nemůže spravedlnost plnit svůj smysl a důvěra ve spravedlivý systém se jen těžko obnovuje. Pro mnohé z nás je proto tato práce nejen profesí, ale i hlubokým přesvědčením a životním posláním.

PAVLÍNA KOMEDOVÁ je prezidentkou Bílého kruhu bezpečí.

KAREL MAŇASKA je vedoucím Linky pomoci obětem Bílého kruhu bezpečí.